

**Univerza v Ljubljani
Teološka fakulteta**

Denis Ališič

**Problem sprejetja evangelija
postmoderne mladine**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Teološka fakulteta
Univerzitetni študijski program teološke in religijske študije

Denis Ališič

**Problem sprejetja evangelija postmoderne
mladine**
Diplomsko delo

Mentor: prof. Igor Bahovec

Ljubljana, 2017

Zahvala

Zahvaljujem se svojemu mentorju za podporo in pomoč, ki sem jo dobil iz njegove smeri. Enako velja za moje starše, ki so me vso mojo študijsko pot podpirali in me motivirali.

Zahvalil bi se tudi prijateljem, ki so z menoj imeli več urne pogovore o raznih teorijah, v katerih sem lahko spoznal različne vidike gledanj na posamezna dejanja in razvijal svoje mišljenje.

Uporabljene kratice in okrajšave

VK – Drugi vatikanski koncil

KO – Koncilski odloki

Kazalo

Zahvala.....	5
Uporabljene kratice in okrajšave.....	6
1. Uvod.....	8
2. Kultura	10
2.1 Kultura, religija, duhovnost v 2. polovici 20. st.....	14
3. Kultura in krščanstvo.....	17
3.1 Premiki v Cerkvi vidni v Amoris laetitie.....	21
3.2 Pastoralna prizadevanja za mlade.....	23
3.2.1 Kako mladi govorijo o samih sebi.....	26
4. Novi načini kateheze.....	28
5. Film kot oblika kateheze	30
6. Povezovanje intervjujev, papeževih govorov in prakse.....	33
Sklep.....	35
Povzetek.....	37
Abstract.....	38
Reference:.....	39
Prepisi intervjujev z odgovori.....	43

1. Uvod

V diplomskem delu se bom osredotočil na vprašanje mladih v zvezi s kulturo in vero, njihovo vključitev v institucionalno religijo in družbo. Opisal bom tudi vprašanje preobrazbe njihove vere v zrelo, odraslo obliko in dejavnike, ki vplivajo na to. Vse skupaj bom poskusil vključiti v okvir kulture, v kateri se gibljejo. Zelo pomembno je, da kulturo razumemo kot zrcalo skozi katero vidimo svet.

Mladi so bili vedno ciljna publika mnogih institucij in kultur, zato so te začele »manipulirati« z njimi že od najstniških let naprej. Pogled skozi zgodovino nam pokaže, da vplivi na mlade niso nič posebnega in da mladi sledijo tistim normam katere jim privzgojimo. Vsaka kultura pozna način, ki vzgaja mlade, da delajo oz. mislijo kar jim družba predloži. Mladinske politične skupine, pokažejo mladim, da je družba popolnoma sprejemljiva in da so dobrodošli ter se lahko vključijo vanjo. Torej zakaj danes mladi delajo, kar hočejo, in ne sledijo tisti smeri, kamor jih poskuša voditi družba, v korist civilizaciji in produktivnosti človeštva?

Značilnost današnjega časa, glede na ne tako oddaljeno zgodovino (19., 20. stoletje), je, da vpliv na mlade ni enoten. Na mlade se vpliva z več strani, različni vplivi zaradi liberalizma, pluralizma in fragmentarnosti, ki jih včasih ni bilo v takšnih količinah, oblikujejo različne misli, ki se ne morejo združiti v enotno. Vsaka ideja dobiva na moči in ni cenzure, ki bi vse to omejila. To je tudi razlog, zakaj imamo toliko skupin mladih, ki se razlikujejo med seboj. Te skupine mladih se razlikujejo po motivih, zakaj nekaj počenjajo, in željah ter motivaciji. Celotna kultura je razdeljena na različne subkulture, zato te nastajajo tudi v Cerkvi. Tudi Cerkev je v svetu, v kulturi, med ljudmi. Karkoli se zgodi s kulturo ima posledico v Cerkvi in na to je treba odgovoriti vsakič drugače. Med posameznimi skupinami v Cerkvi so vedno obstajale razlike, ki pa se danes še večajo. Ta še večja razdelitev v Cerkvi je nekaj navadnega, ni nujno negativna. To razdelitev lahko primerjamo z razdelitvijo ljubezni, o kateri piše Gary Chapman v svoji istoimenski knjigi 5 jezikov ljubezni. Ljubezen je po njegovi teoriji razumljena na pet različnih načinov, odvisnih od pričakovanja človeka – npr. jezik daril,

jezik poklonjenega časa, jezik dotika, ... Ne glede na način sprejemanja pa je na koncu še vedno ista. Vsak človek drugače razume in sprejema ljubezen in to je čisto navadno in nič posebnega. Vendar obstajajo enotnosti med njimi, ki jih združujejo, kar v sedanji kulturi manjka. To enotnost bi želela Cerkev pridobiti s pomočjo prilagajanja kulturi.

Modus vivendi je način življenja Cerkve v zgodovinskih/življenjskih okoliščinah, ki je ohranjal pomen vere in iskal prilagoditev kulturi. To prikazuje, da je Cerkev narejena tako, da se prilagaja času, tako pomaga ljudem in jih ne ovira, ter ne zahteva, da bi zaradi nje spreminjali način življenja. Ne samo, da se je treba prilagoditi eni okoliščini, ampak več okoliščinam, številnim skupinam. Tako, da je ta izziv večji kot kadarkoli prej in bo potrebno najti dobro rešitev, ki bo vsaj približno ustrezala potrebam ljudi.

Ne moremo vsem popolnoma ustrezati, lahko pa prilagodimo vero oz. jo razložimo do te mere, da bo vsaj približno sprejemljiva za mlade. In vero kot približano, se lahko razvija in omogoči, da ljudje spuščajo vero, ki jih ne omejuje v življenje. Mlade je treba najprej pripraviti do tega, da sploh poslušajo sporočilo, če pa jih v cerkev, v mladinske skupine, k verouku ne pritegnemo je vseeno kaj govorimo.

Če povzamem bom v diplomskem delu osvetlil problem mladih v povezavi z našo kulturo in Cerkvijo. Najprej bom opisal kulturo in njene lastnosti, nato Cerkev in spremembe v njej. Sledili bodo še intervjuji v katerih bomo videli mnenja mladih, ki nam bodo dala malo globlji vpogled v problem in zaključil bom s predlogom nove kateheze in povzetkom glavnih elementov te naloge. Problem na katerega bi rad odgovoril, je, kakšna je povezava mladih s kulturo in vero, ter zakaj mladi ne združujejo krščanstva in evropske kulture, ki temelji na krščanstvu.

2. Kultura

Kultura, je najprej to, kar živimo; jezik, komunikacija, vrednote in norme, ki nas usmerjajo, način življenja in naše navade. Naše obnašanje in naše vsakdanje življenje je kulturno pogojeno. Vse, kar imamo okoli sebe, vse, kar smo se naučili skozi večletno izobrazbo, vse to je del kulture. Vse to ima tradicijo, dolgoletno ozadje, ki nam daje oporo in omogoča, da lažje razumemo nove stvari. Vse, kar smo danes, in način, kako živimo, ni kar nastalo, ampak se je razvijalo in spreminjalo skozi čas. Tako to, kako živimo, delamo, mislimo, celo upamo, to vse je kultura. »Kultura je kot ocean, ki nas obkroža, kot voda ribo« (Gallagher 2003, 23). Vse od začetka človeštva naprej si je družba ustvarjala kulturo in način življenja, ki je ljudem omogočil umsko napredovanje. Zato je naša današnja kultura, znana kot »rimska kultura, rezultat več tisočletnega razvoja, ki je bil včasih razumljen kot nasprotje barbarstva«, danes pa je razumljena v bolj empiričnem smislu kot del družbe, v kateri ljudje živijo. rezultat več Razumljena institucionalno, ljudi uči, kako razumeti stvari in kakšne odnose razviti.

Na ta način je Evropa obvladala svet. Z rangiranjem vrednosti kultur je vse druge kulture potisnila ob stran, z izražanjem, da je »znamenita« Zahodna kultura več vredna kot vse ostale kulture. Tako mišljenje o kulturi je bilo popularno vse do moderne dobe, vendar se danes tehtnica obrača na drugo stran. Evropa je vedno manj vodilna in zgledna kultura, ter se vedno bolj poriva v ozadje. Viša se vpliv in intenzivnejše sprejemanje azijskih kultur, ki so eksotične, drugačne in ljudem še ne dobro znane. Najpomembnejše je izpostaviti, da je človek cilj kulture in kamorkoli teži kultura ali se obrača, bo vedno človek tisto, okoli katerega se bo vse vrtelo. Namen in vse, kar vsebuje, je namenjeno razvoju človeka in mu pomaga, da doseže to, kar si želi. Samo pogledjmo, kakšno bi bilo stanje, če kultura ne bi obstajala; nobene umetnosti, govora, racionalnega mišljenja. Vse to je kulturno pogojeno in samo preko nje je možno racionalno mišljenje in intelektualni razvoj ter vse, kar so zmožni narediti iz ne samo preživetvenih razlogov.

»Kultura zato zajema mnogo več od tako imenovane visoke kulture, filozofije, znanosti, umetnosti, ipd., zajema celoto načina življenja neke družbe, ne le tistih delov

ali načinov, ki se jih obravnava kot višje ali bolj zaželene« (Bahovec 2005, 18) V tem vidimo, da so ljudje tisti, ki oblikujejo kulturo, in obratno. Šele ko se mišljenje prenese v vsakdanje življenje in zaživi pri vsakodnevnih opravilih, lahko govorimo o kulturi. Kultura nas uči, da dajemo vsaki najmanjši stvari nekakšen večji pomen in razumevanje, ki ga ostale kulture ne razumejo vedno. Vsak simbol, vsako delo, vsako dejanje odnosov med ljudi izraža kulturo, v kateri živijo in tako živijo njeno bistvo. Simbol je glavni znak kulture, šele ona omogoča, da damo nekemu predmetu pomen, ki ga v naravi nima oziroma ima v drugačnih kulturah drugačni pomen. Zato je izredno pomembno, da omenimo tudi, da h kulturi spada tudi umetnost. Umetnost, ki je izraz načina delovanja in mišljenja ljudi. Skozi njo lahko vidimo, kaj je bilo v središču razmišljanja in na kaj so se osredotočali ljudje. V njej so skriti vse mišljenje in vse spremembe, ki so se dogajale skozi zgodovino. Od fresk v cerkvah, do kipov in poslikav glinastih posod. To je ključ, ki nam pomaga razumeti, zakaj so ljudje delovali v določeni smeri in kako so razumeli vero. Umetnost je lahko čisto sekularna in v njej vidimo oz. slišimo, kaj je bilo ljudem pomembno, lahko vidimo, kaj vse je človek zmožen doseči skozi sistematsko podajanje znanja v družbi.

Kultura je bila vedno prisotna in potrebna za človekovo izražanje, le skozi njo lahko človek izrazi, kar želi, in komunicira z drugimi osebki. Ta kultura, kot pomoč razvoju komunikacije in mišljenja, je tisti prostor, v katerem se ljudje lahko učimo, medij, preko katerega se predaja znanje iz generacije v generacijo, ter sredstvo sporazumevanja. Kultura ni samo vsakdanje življenje, zato ne smemo pozabiti vrha vsake kulture, njen »Olimp«. Znaki visoke kulture so umetnost, tehnika in tehnologija, ki niso potrebni za preživetje, vendar vseeno izboljšajo kvaliteto bivanja. Po teh dejavnikih vidimo, da je kultura dosegla svoj vrh skozi dolg razvoj. Smer učenja in znanja se razlikuje od posamezne kulture do posamezne kulture, vsakršno skupno ozadje ali zgodovina že spremeni gledanje na stvari. Tako imamo množstvo kultur, ki so nekatere jasno ločene med seboj zaradi njihove tradicije, druge so si podobne, skoraj, da enake zaradi zgodovinskih okoliščin in skupnih tradicij.

Pomemben razvoj v kulturi in sprememba v mišljenju sta nastala z razsvetljenstvom in kasneje z moderno dobo. V teh obdobjih se je človeško mišljenje začelo radikalno spreminjati in s tem tudi kultura. Prvič v zgodovini človeštva je šlo

mišljenje proč od Boga in proti človeku. S tem, je prešlo središče stran iz transcendence k antropocentrizmu. Absolutnost, kot Bog, v katerega je človek preslikal vse, kar bi rad bil, in vse, kar si želi. To spremembo mišljenja je povzročila zavrnitev vere in osredotočenost na samega sebe. Ljudje več niso gledali na ideal v oblakih, ki mu lahko sledijo, ampak so bili osredotočeni nase, človek je bil v središču mišljenja. Spreminjanje mišljenja je povzročilo, da so se ljudje razdeljevali na manjše skupine in s tem zavračali mišljenje pred obratom kot staromodno in neuporabno. Kasneje se je v tem načinu mišljenja začel propad, počasna dekadenca družbe, ki se nadaljuje vse do moderne.

»Leto 1989 simbolizira potrdilo o smrti modernosti in potrditev prehoda v tako imenovano postmoderno« (Gallagher 2003, 16). Sprememba mišljenja, ki bo kasneje pomembna za postmoderno, ko se je človeštvo obrnilo od velikih idej, k malim idejam. Razočaranje nad velikimi idejami, kot sta komunizem, nacizem, je pripeljal človeka k temu, da sam oblikuje mišljenje in si sam postavlja ideale. Družba je veliko bolj tolerantna kot v preteklosti in s tem omogoča, da človek misli in deluje, kot si želi. Živijo svoje ideje in izražajo, vse, kar mislijo, skozi razne skupine, kot so feminizmi, LGBTQ, kulti.

Dandanes lahko opazimo, kako kultura ločuje svet in postavlja mejo med narodi, katerih niti ideologije niso zmogle ločiti. Najbolj zagrizena svetovna bloka v tem sporu, če gledamo po procentih prebivalcev teh veroizpovedi, sta islam in krščanstvo, katera se jasno razlikujeta med seboj. Razlikujeta se po mišljenju, ne samo po veri, ampak po razumevanju preprostih stvari, kot so razumevanje žensk v družbi, izkazovanje miloščine. Z ideološkega deljenja svet prehaja vedno bolj na civilizacijsko deljenje.

V zgodovini se je oblikovalo več poddefinicij kulture, ki poudarjajo različne elemente, kot je na primer naslednjih šest, ki jih je povzel Gallagher v svoji knjigi Spopad Simbolov. Prva poddefinicija opisuje kulturo z opisno predstavitvijo, kot zmes, ki združuje vrednote, simbole in verovanja. To opisuje kulture v njeni osnovni funkciji s pomočjo katere lahko ločujemo kulture med seboj. V tem vidimo, da moramo za pravilno razumevanje med seboj poznati pomene simbolov, kar je težava, če sogovornika nista iz iste kulture. Druga poddefinicija opisuje zgodovinsko razsežnost kot družbeno dediščino. Skupna zgodovina je izredno pomembna, saj se z njo lahko

poistoveti množica ljudi v isti kulturi in ima s tem skupno, stvar, na katero se naslanja. Sploh zgodovina vpliva na razumevanje simbolov in oblikovanje mnenj. Tretja poddefinicija opisuje normativne prvine, kot so vrednote in vedenje. Tu vidimo, da so kazni in nagrade od kulture do kulture različne. Določene vrednote, ki so cenjene v eni kulturi, so nehotene v drugi kulturi. Četrta poddefinicija opisuje psihološke funkcije, ki vključujejo tradicionalne odgovore. Torej odgovore, ki jih posameznik uporablja, preden se samovoljno odloči, ker je odraščal z njimi in so mu domači in del njega. Peta poddefinicija opisuje strukture skupnega življenja, ki organizirajo odnose. Središča, okoli katerih se odvijata družabnost in socialnost posamezne skupnosti. Šesta definicija opisuje nastanek kulture, ki je zavesten človekov izdelek. Človek se je zavestno odločil ustanoviti način mišljenja in institucijo, ki ureja družbo in jo kontrolira.

»Mary Douglas opisuje štiri vrste kulture povzemam po Gallegher« (prav tam, str 43-46). To so:

- tekmovalna kultura, ki vključuje tekmovalni individualizem in materialni status osebe.
- tradicionalna kultura, ki vključuje stabilnost, odvisnost in pripadnost.
- moderna kultura, ki vključuje osamljene posameznike, kjer ni vlog ali struktur in kjer se pojavlja sekularizem.
- zadnja kultura je konzervativna in vključuje sekte, avtoritaren režim in fundamentalizem.

V njenem opisu vse te štiri kulture krožijo in se izmenjujejo, v tem vrstnem redu si sledijo in vedno izmenjujejo. Sedaj smo v tretji družbi, ki vključuje individualizem in sekularizem. Seveda ima vsaka kultura svoje pluse in minuse, zato ne moremo reči, katera je najboljša.

Walter Ong, omenjen v Gallagherjevi knjigi, opisuje oralne kulture, ki so bolj odprte za skupnost, kot pisne kulture. V tisku je zasebnost bolj varna in lažje se jo kontrolira. V pisni kulturi velik del komuniciranja med seboj poteka preko pisnih medijev, kot so internet in družabni mediji. Ta odnos je veliko bolj preverljiv in ima veliko večjo verjetnost za napačno razumevanje. Naša kultura se je iz obdobja moderne do danes vedno spreminjala in se spreminja vedno bolj iz ustne v pisno kulturo.

Moderna je bilo obdobje, ko se je človeštvo začelo obračati proti sebi in proč od Boga oz. se je povečala ta oddaljitev. »Krščanstvo je v moderni dobi postopoma prehajalo iz dominantne v vse manj pomembno silo družbe« (Bahovec 2009, 48). To obdobje je bilo tisto »gneздо«, iz katerega se je razvila današnja kultura postmoderne, ki je drugačna od vseh, ki so se do zdaj pojavljale skozi zgodovino. Začetek tega obdobja je bil v razsvetljenstvu, tako se je tudi miselnost razvijala v podobni smeri skozi celotno moderno. Orientacija je bila vedno bolj proti človeku, proč od Boga, proč od absolutnega in nedosegljivega. »Religija je postala vedno bolj omejena na zasebne zadeve; javno področje je bilo praktično brezbožno« (Prav tam, 50). Modernost je zavrgla vero in povečala individualizacijo osebe. Povišala je idejo človeka in se s tem osredotočila na trenutno življenje in na materialnost. Krščanstvo je bilo izrinjeno iz javnega življenja in je postalo težko logično sprejemljivo. »Nasprotje med posvetnim in religijskim ni povezano z nasprotjem med modernim in tradicionalnim« (Gallagher 2003, 44).

2.1 Kultura, religija, duhovnost v 2. polovici 20. stol.

Krščanstvo je v večini oblikovalo Zahodno kulturo zadnjih dveh tisočletij. Skozi celotno zgodovino krščanstvu ni nikoli uspelo dokončno zatreti drugih duhovnih idej, ki so se iz nje same pojavljale. Sama Cerkev se je spremenila s koncilom v 20. stoletju. Takrat je tudi Cerkevno učiteljstvo izdalo dokument *Gaudium et Spes*, ki obravnava Cerkvini odnos do kulture. Evangelij je nastajal v kulturi in se ga šele s pomočjo tiste kulture popolnoma razume. Vseeno se z lahkoto prilagodi drugim kulturam in je v dialogu z njimi. »Evangeljsko sporočilo presega vse kulture, jih očisti in preoblikuje« (Gallagher 2003, 65). Papež Janez Pavel II. je zelo poudarjal kulturo. Že sami evangeliji so prikaz inkulturacije evangelija, saj so štirje različni, za nagovarjanje različnih poslušalcev. »Če namreč kulture potrebujejo Kristusa za svojo polnost, tudi Kristus na neki način potrebuje kulture, da bi lahko nadaljeval in dopolnil dar učlovečenja v

različnih zgodovinskih okoliščinah« (Gallagher 2003, 148). Evangelizacija je vedno dvosmerni proces, kjer obe strani pridobita. Prvotni začetek inkulturacije je binkošti, ko so apostoli govorili vsak v svojem jeziku. »Križa vere ni v prvi vrsti križa veroizpovedi ali sporočila, marveč križa govornice ali prenosnikov vere« (Gallagher 2003, 162).

Postmoderna je kultura, ki sledi moderni. Osredotočenost ni več na človeku in na razumu, temveč na presežnem in na človekovem dojetju tega. »Med ključnimi vsebinami krize je konec zaupanja v moč napredka in enosmerni tok zgodovine, konec zaupanja v moč razuma in tako rekoč neomejeno moč znanosti in tehnologije« (Bahovec 2009, 29). Družba je postala vse bolj obširna v znanosti in tehnologiji, ter vertikala je zamenjala horizontalo, globinskost je zamenjala površinskost. V tej družbi je posameznik postavljen zase in mnogokrat fragmentiran od ostalih in mora poskusiti preživeti na tak način. »Ta diferenciacija posameznika od družbe in skupnosti je vodila k temu, da se je posameznik znašel vse bolj osamljen sredi množične brezosebne družbe« (Bahovec 2009, 73). Religija sama je v tej družbi zgubila javni pomen, kljub naraščanju vernosti je v javnem življenju vedno manj. Ljudje postajajo verni, ampak zasebno verni, ne institucionalno verni. » Na kratko povedano, Carter ugotavlja, kako je religija zaradi pritiskov sodobne kulture ob vsi moč v javnem življenju« (Gallagher 2003, 19). Nezaupanje v razum je pripeljalo tudi veliko nezaupanje v velike zgodbe, zato je nastale male zgodbe, ki so kratkotrajne. »Postmodernost gleda torej z velikim nezaupanjem na ošabnost razuma, na scientizem ali naivno sklicevanje na napredek, na neobčutljivo gospodovanje nad zemljo ali utopije o zgodovini« (Gallagher 2003, 130).

Postmoderno lahko razdelimo na vsaj dva dela, to je konstruktivna postmoderna, za katero je značilno, da je vsaka družba religiozna, da skuša rešiti določene vrednote iz moderne in da je religioznost nujna vsebina postmoderne. Druga smer je destruktivna, zanjo je značilni nihilizem, narcizem in izolacija. Izredno pomemben v destruktivnem delu je užitek posameznika. Postmoderna razvija vse kar je bilo v preteklosti zatirano, to so ekologija, duhovnost in feminizem. Te tri stvari predstavljajo nek osrednji center, okoli katerega se družba vrti v pozitivnem ali negativnem smislu.

New age je eden izmed pojavov postmoderne, ki opisuje smer duhovnosti v tej kulturi. Obstaja poleg ostalih duhovnosti in njegov način delovanja je bolj liberalen od klasičnega verovanja, vsak izbere, kar ima rad. Religioznost postane bolj individualna,

niso več pomembne dogme, ampak odprtost duše. »Tako v začetnih new age imenikih najdemo centre različnih okultnih, vzhodnih in mističnih religij, prodajalne zdrave prehrane, metafizične knjigarne, učitelje joge, parapsihološke raziskovalne centre, centre za psihični razvoj, komune, ...« (Bahovec 2009, 104). New age se je razvil v 60/70 letih prejšnjega stoletja. Popularne v tej družbi so meditacija in druge duhovne tehnike. Nekateri za začetnike postmoderne štejejo Beatle s svojo pesmijo »Vse, kar potrebuješ, je ljubezen«, ki je izšla leta 1967. Za new age je znano, da je pomembna svoboda duš in ljubezen med njimi. V ospredju je ljubezen in ne sledenje neki ideji, ki združuje ljudi med seboj. Ta ljubezen oblikuje moralo, ki ljudje spodbuja k večji toleranci do drugih idealov, ki jih sami ne povišujejo, jih pa tudi ne zavračajo. Med poglobljanjem v New age filozofijo se čuti liberalizem, ki se prepleta z moralo in omogoča to tolerantnost. V podobni smeri se oblikuje krščanstvo, ko svoje ideale prilagaja družbi in skuša čim večji razpon ljudi sprejeti pod svoje okrilje in jih sprejemati.

3. Kultura in krščanstvo

Vsaka vera ne more kar obstajati sama zase v praksi brez okolja, kjer se razširja, saj vedno potrebuje kulturo vernikov, ki se ji lahko rahlo prilagodi in tako v sožitju z njo obstaja. Tako vera sama, kot jo srečamo v knjigah, nikoli ne obstaja v tako čisti obliki. Vedno ima neko prilagoditev kulturi, da lažje obstaja v njej, ker je človek bitje kulture, a vseeno ohrani njen pomen, t. i. Modus vivendi. Ta Modus vivendi izhaja iz načina delovanja Cerkve, ko se je skozi zgodovino prilagajala in se še vedno prilagaja sekularnim institucijam, da lahko preživi in uspešno deluje. Kultura vero vedno lahko preoblikuje in se drug drugemu prilagodita, tako lahko živita obe v polnosti. Rigorozna vera, ki se ne prilagaja, ne more obstajati v praksi. Taka vera, če ni že od samega začetka prisotna pri prebivalcih, se ne mora prijeti, ker more popolnoma izriniti kulturo, da zaživi. Tako da lahko vero v kulturo spravimo le s prilagajanjem. Vera se na podlagi kulture spreminja in obratno. »Vera sama je tudi že kultura« (Rode 2009, 11). V citatu vidimo, da vera dosežek svoj vrhunec, ko že začne imeti lastnosti kulture in je živa ter jo ljudje živijo. Današnja Evropska kultura je stoletja nastajala na temelju krščanstva in tudi če je danes krščanstvo »vrženo« iz javnega življenja se posledice tega vpliva vseeno poznajo. Temelji Evrope so krščanski, vse od umetnosti, arhitekture do znanosti. Vpliv vere se vidi povsod in tudi če ni popularna, danes te temelji ostanejo ter se v prihodnosti vidijo. Kulture, iz katerih krščanstvo prihaja, vplivajo naprej na ostale kulture in jim pomagajo se izboljšati in napredovati, ta proces je obojestranski in vpliva tudi na krščanstvo. Tako se v Evropi vidijo zametki grške kulture in filozofije, ki je bila zelo popularna v srednjem veku. Zaprtost kulture pred zunanjim svetom pomeni njen propad, odprtost pa pomeni razcvet in napredovanje. Krščanstvo, ki se prilagodi kulturi, skozi njo oz. skozi njen način mišljenja, lahko bolj razjasni svoje pojme in stvari, ki so bili do tedaj nejasni ali ne v popolnosti razumljeni.

Umetnost je stvar, v kateri vidimo, kako vera napolnjuje kulturo. Tematika, kot je krščanstvo, je skozi vso zgodovino dajala sadove umetnosti. Že od samih začetkov v katakombah v Rimu, do Sikstinske kapele in vseh fresk in vitražev po svetu. V teh slikah in prizorih vidimo odtise časa, kaj je bilo takrat pomembno in kaj so postavljali v

ospredje. Za primer lahko vzamemo srednji vek, ko so po cerkvah risali freske iz prizorov Svetega pisma. Razumljivo, da so risali zgodbe in prizore, ker ljudje niso znali brati in je bil to napredek v izobraževanju preprostega prebivalstva. Kasneje opazimo tudi umetnost, ki ni bila namenjena samo učenju, ampak je imela estetsko vlogo. V njej je bilo izraženo najlepše, kar je kultura mogla izraziti. Aristotel opisuje pesnitve kot pravo umetnost, ker vse drugo je le preslikava tistega kar že obstaja. Vseeno vidimo v različnih kulturah različne umetnine in tako opazimo, čemu so dajali poudarke in česa so bili zmožni. Kakorkoli se strinjamo tudi z Aristotelom, da je najtežje ustvariti nekaj novega iz skoraj ničesar, kar je podobno Božjemu stvarjenju iz nič.

Pravo prepoznavanje kulture in vere vidimo v obnašanju ljudi, v njihovih navadah, umetnosti in tradiciji. Ta tradicija in obnašanje sta ločevala posamezne kulture med seboj. V moderni je dobila kultura pečat ločitve, ne povezovanja, kar danes ni res. Med seboj se niso bojevali ljudje, ampak ideologije. Te so se strogo ločevale in ni bilo predstavljivo, da bi ljudi kar tako menjavali ideologije. To bojevanje idealov se dobro vidi v filmu *Bridge of Spies* (Most vohunov), ko se borita med seboj državi, torej ideologije in ne ljudje. Ljudje si pomagajo in poskušajo na čimbolj ugoden način za vse priti skozi situacijo. Vse naprej od Berlinskega zidu, med hladno vojno je kultura bila na ravni nacionalizma in zavračanja tujih narodov. Ljudje imajo v sebi etiko, ki jih približa drugemu človeku in se vidi, da ne sledijo slepo neki ideji, ki jim ni logična. Danes globalizacija povezuje vse kulture v mešanico, ki vključuje najboljše iz vseh vključenih delov. Po drugi strani globalizacija tudi razdvaja in vpliva negativno na ljudi. Bolj znani, večji narodi dobijo večji pomeni, manjši pa izginejo in so vedno manj pomembni. To mešanje ponekod razvrednoti posamezne manjše kulture in uniči njihovo tradicijo. Globalizacija povezuje svetovno vse kulture med seboj in jim omogoča se obogatiti iz teh izkušenj. Vseeno pri tem dejanju manjše kulture, ki pridejo v stik z močnimi kulturami, izginejo. Današnji otroci bolj poznajo ameriško kulturo in kulture velikih narodov, ki so bolj v ospredju, kot lastno in s tem izgubljajo korenine svojih prednikov. Ne poznajo narečja, navad in pripovedi, ki dajejo pomen domačemu kraju, so tujci v lastni deželi. Ta globalnost pa je lahko tudi nekaj pozitivnega, saj se skozi njo uresničuje univerzalnost odrešenja, ki vključuje vse ljudi. S pomočjo nje krščanstvo

oznanja evangelij po celem svetu, na nekem temelju, ki je razumljiv skoraj povsod. Poskuša se približati in omogočiti vero brez omejevanja vsakdanjih opravil.

Ta globalnost krščanstva po celem svetu predstavlja težavo enotnosti. Današnji svet nima velikih ideologij, ki bi združevale ljudi, kot so nacizem, fašizem, ampak ima manjše, ki se prilagajajo posamezniku oz. manjšim skupinam. Ta individualizem slabo vpliva na Cerkev, saj se ne more prilagajati željam posameznikov, ki imajo vsak svoje komentarje glede ravnanja Cerkve in želje, kaj bi sami želeli. Ta problem se razbremeni z inkulturacijo, ko se krščanstvo prilagaja in tako postane domače po celem svetu. Ne ostane čisto, kakor opisano v knjigah, ampak se rahlo spremeni in tako stopi korak nasproti razumevanju ljudi. V tem vidiku prilagajanja se razlikuje od ideologij, ki so plastične in se ne prilagajajo. Vseeno je današnje prilagajanje težje, ker se ni treba prilagoditi neki veliki ideji, ampak mnogim malim. Prilagajanje množstvu je izredno naporno in zelo težko, zato je velikokrat neuspešno. Ne moreš ustrezati vsem naenkrat, saj vsak posameznik misli drugače. To bi namreč pomenilo razcepitev, kar pa spet ni rešitev.

Kljub temu prilagajanju ne moremo tajiti, da se pojavlja sovražnost do krščanstva v Evropi in drugje po svetu. »Ni mogoče tajiti odprte agresivnosti do religije in posebno do krščanstva v določenih družbenih plasteh« (Rode 2009, 17). To sovražstvo je največkrat selektivno, npr. Evropa kultura. V Evropi lahko javno kritiziraš krščanstvo in se prepiraš o njem, ne da bi kdo rekel, da si naredil kaj narobe. Komentarji glede islama in judovstva so vzeti po ravni diskriminacije in rasizma. Ljudje bolje tolerirajo islam kot krščanstvo, kljub temu, da se v njegovem imenu povzroča več zla. Judovstvo si je pridobilo status rase z imuniteto, ko se je zgodil holokavst med drugo svetovno vojno. Ta subjektivni odnos je zopet gledan politično, kjer vodje učijo, kaj je treba misliti in jih navadni ljudje ubogajo. Ni logično, da človek, ki je bil vzgojen v kulturi, katera ima krščanstvo za temelj rajši podpira islam, ker se mu zdi, da je to potrebno, istočasno pa svojo kulturo zavrača.

Človek je vedno povezan s kulturo in vero. Le te obstajajo v raznih oblikah in obsegajo celotno človeštvo. Vendar je človek edino živo bitje, ki je sposobno imeti kulturo. Že od samih začetkov je človek počasi razvijal kulturo skozi simbole, slike in prenos znanja na novo generacijo. Vsa ta kultura se prenaša iz roda v rod in pomaga

ohranjevati človeškost in visoko raven razvitosti, človek sam v njej uveljavlja svojo osebnost. V človekovi osebnosti sta kultura in vera povezani. »Tako se zgodovina in kultura v človeku zjedrita v en sam skupen dejavnik, sestavino njegovega obstoja, v kateri pa se stikata obenem z religioznostjo, posebej s krščansko« (Trstenjak 1975, 79). Kultura in vera se razvijata vedno obe naenkrat, med tem razvojem ni jasne ločnice. Vsaka najmanjša sprememba že spremeni kulturo in z njo vero. Tako tudi najbolj nepomembna stvar povzroči spremembo mišljenja ljudi. Vera ni obvezno verovanje v neko višjo energijo, ampak je bolj mišljeno kot smisel. Smisel za življenje in delovanje, to kar človeka motivira delovati. Ta morala in smisel sta lahko zelo različna od posameznika do posameznika in sta lahko skladna s kulturo ali ne. Lahko človeka motivira nekaj, kar sploh ne ve, da ga, vendar je za njega vseeno zelo pomembno. Včasih je bil to Bog, ki je napolnjeval življenje, danes je to družina, užitek.

Zato je glavni pomen krščanstva, da pomaga ljudem vedno znova najti ta odnos z Bogom, oz. pomaga najti način, ki jih najbolj nagovarja. Ne le oznaniti Boga in iti stran, ampak ga vedno znova oznanjati. »Naša prvenstvena naloga je storiti Boga navzočega v tem svetu in omogočiti ljudem dostop do Njega« (Rode 2009, 23).

Vseeno kultura tudi razdeljuje ljudi, ne samo združuje, to vidimo v posameznih vrstah po svetu. Živali so preko evolucije doživele razdelitev na posamezne vrste, človeštvo je to doseglo skozi kulturo. Razdelitev na posamezne vrste, kot posledica prilagajanja okolici. Človeštvo se je razdelilo v posamezne podvrste različno prilagojene na življenjske razmere. Tako je npr. v afriški savani človek prilagojen na naravo, v New Yorku pa na urbano okolje in birokracijo.

Sekularizacija je lahko prekletstvo ali rešitev postmodernega časa. Sekularizacija pomeni posvetenje sveta, ločitev sakralnega in svetnega. Začela se je vse leta 1648 po westfalskem verskem miru, ko so podržavljali ozemlja. »V začetku to še ni bilo zanikanje, marveč le odsotnost Boga, ki pa se je v zadnjem času vedno bolj spreminjala v pravo zanikanje« (Trstenjak 1975, 101). Tako sekularizacija v današnjem pomenu besede pomeni zanikanje Boga, izločanje iz vsakdanjega življenja. V prvem pomenu te besede in v njenih začetkih je le pomenilo ločiti sveto in posvetno. Nikakor ne izločitev Boga, ampak le ločitev. V sekularizaciji opazimo dandanes zelo zanimiv paradoks: sama poskuša izločiti Boga iz vsakdanjega življenja ampak verovanje le preoblikuje. Iz

zunanjega vidika je prišlo na notranjega. »Zaradi sekularizacije se moderni svet pred sodobnimi kristjani prikazuje kot ateističen, v tem ko so zaradi podobne sekularizacije veljali pred svetom za ateiste prav prvi kristjani sami« (Trstenjak 1975, 107).

Kršćanstvo se vraća nazaj na verovanjsko obliko začetkov, zato ne potrebuje zunanjih dejavnikov vere, ampak notranje utrjevanje vere. Vloga duhovnikov se zmanjšuje in vloga laikov in duhovna oskrba se povečuje. Ni več pomemben izgled in čim večje razkazovanje, ampak duhovna oskrba in individualno verovanje. Cerkev se lahko prilagodi času in pomaga gojiti individualno vero, lahko nasprotuje in ohranja skupnost, odločitev je njena. Tako se v Cerkvinih dokumentih, kot npr. *Amoris Laetitia*, vidi napredno mišljenje, ki se prilagaja času.

3.1 Premiki v Cerkvini vidni v *Amoris laetitia*

Amoris Laetitia ali po slovensko *Radost ljubezni* je posinodalni dokument, ki ga je izdal papež Frančišek 19. marca 2016. Sinoda, ki je rodila ta dokument, je obravnavala družino, iz praktičnega in dogmatičnega vidika. V njem se vidi, sprememba, ki jo je potrebno narediti dandanes. Ne govori o obveznostih in nasvetih, temveč o težavah in glavnih problemih, ki so v današnjem svetu. S tem noče izpostavljati Cerkvine v svetu, temveč povedati, da je Cerkev del sveta in se je potrebno vključevati, če hoče vzcveteti. Cerkev se ne izvzema iz sveta, ampak postaja del njega. Se poistoveti z njim in se ne povišuje nad druge vere in kulture. Realno pove, da je treba sprejemati svet in z njim sodelovati. Ljudje nimajo samo verovanjskih težav in tudi marsikatera verovanjska težava izhaja iz konkretnih težav: materialnih težav, težav z odnosi.

Današnja kultura ne podpira imeti družine, da bi uporabljale stare konstrukte za delovanje in vzgajanje, novi časi zahtevajo nove načine. Vzgoja otrok se mora prilagajati situaciji, če ne, se sam otrok ne zna odzivati na okoliščine. Tako lahko zapade v individualizem, popolno apatijo do ljudi okoli njega in skrbi za samega sebe.

»Postmoderna vzgoja omogoča otrokom, da se oblikujejo sami in zacvetijo v njihovih talentih ali popolnoma propadejo. Govori o nenadomestljivi vzgoji staršev in njihovi družbeni vlogi« (Koncilski odloki, KV 3). Permisivna vzgoja je otrokom odvzela vključitev v družbo in jih zapostavila, namesto omogočila, da se učijo od staršev. Vedno več je novih znanosti, ki jih naši predniki niso poznali, in vedno več družbenih skupin, ki so bile v zgodovini zatrite. Dandanes se vsi odnosi večinoma razvijajo na internetu, na socialnih omrežjih prek virtualnosti. Takšen pogovor in tako izobraževanje je hitrejše in lažje kot klasično, ni pa bolj kvalitetno. Individualizem zapira človeka pred stvarmi, ki se jih brez skupnosti ne more nikoli naučiti. Ljudje, ki imajo stike večinoma preko interneta, so zelo slabo socializirani, saj ne vedo, kako se obnašati med drugimi ljudmi, ne poznajo mimike in večine sporočil, ko se pogovarjajo, ne razumejo, slišijo le besede. Računalnik je postal središče našega življenja in zaradi njega se manj socializiramo in družimo v realnem svetu. Sploh na internetu je težko razločevati resnico in laž, komu verjeti in kaj spregledati.

Krščanstvo je pretirano idealiziralo zakon in s tem otežilo zakoncem versko zakonsko življenje in vzgojo. Spremembe morajo biti v smislu bolj človeških idealov in prilagoditev času. Ne moramo prilagoditi ljudi Cerkvi oz. zahtevati, da se spremenijo, če mi nočemo narediti enakega koraka. Treba je upoštevati okoliščine, v katerih živijo. Zahteve, ki bodo tako visoke, da se še živeti ne bo dalo, niso ustrezne za sprejemanje: v takih razmerah bo celo verni človek zanemarjal Cerkev, ker drugače ne bo mogel normalno živeti. Novi konstrukt skupnosti, ki ga opisuje dokument, je družina iz družin. Tu ni mišljena samo Cerkev, ampak povezovanje primitivnih elementov družbe. Vsaka družina ima več poslanstev, tako zunanja za zakonce in otroke, kot zunanja za skupnost.

Sploh v družbi je danes mladim težko vzpostaviti družino, problem je zaslužiti dovolj denarja, dobiti stanovanje, ustvariti neko varnost, ki bi podpirala družino. Pogosto mladi živijo brez starejših generacij, ki bi jim pomagale in svatovale, kako pravilno ravnati in živeti. S tem doživljajo še večji pritisk, ki ga morajo prenesti. Mladi se morajo večinoma sami znajti, saj se kultura tako hitro spreminja, da jim starši ne morejo priporočati kaj narediti in na kaj se osredotočati.

Vse težave, ki jih ima družina, so v revnih razmerah še bolj razvidne. Težave se lahko začnejo že pri tako majhni stvari, kot je skupna večerja. Postmoderna družba ni

kultura, ki bi omogočala razcvet družin, ampak je zgolj družba za ustvarjanje osebne atmosfere in dobička ter užitka. Individualizem in posameznikova sreča so v ospredju, tako lahko posameznik uživa in nihče ga ne obtožuje, saj je to norma družbe. V takšnih okoliščinah je težko imeti urejeno družinsko okolje. Ko imaš finančne skrbi in narobe vzgojene otroke, je težko vključiti vero v življenje in najti lepe stvari, ki bi človeka motivirale in napotile v pravo smer. Problemi se ne začenjajo pri veri, ampak se tam končajo. Ljudje imajo hujše težave, kot so konkretne materialne in to se kasneje vidi v odnosu do vere.

Vzgoja otrok je osrednji del zakona in poteka za dobro otroka in kasneje družbe, v kateri bo živel. Zato je pomembno, da se starši tega zavedejo in jo izvajajo z ljubeznijo in naklonjenostjo. Družina je prostor, kjer se otrok razvija in raste, prostor, kjer se življenje rojeva. Ta prostor ne sme biti obratnega pomena, ker bi to pomenilo propad družbe. Družba brez otrok je družba brez prihodnosti. Mnogi mislijo, da šola že sama vzgaja otroka, ampak šola je dopolnilo za vzgojo, ni pa prvotna vzgoja. Starševska vzgoja otroka nauči živeti, taki ni pomembno le to, da ima znanje ampak da zna razmišljati. Današnji način šole temelji na pomnenju in ponavljanju, če pa se spomnimo, enako delujejo ideologije, ki so v 20. Stoletju pobile na milijone ljudi.

Družina je osnova oznanjanja evangelija. Ne samo otrokom znotraj družin, temveč tudi drugim okoli nje. Cerkev je tudi v tem dokumentu poimenovana kot družina iz družin. S tem hoče poudariti vso povezanost, ki se jo doživi v Cerkvi in podporo, na katero lahko računaš. Sam princip družine so Cerkev in tudi starejše religije uporabile v svojem delovanju in ga s tem izboljšale. S spremembo družin, npr. družin z manj otroki, moramo tudi spremeniti navade in tradicije, ki smo jih bili navajeni. Verjetno se bosta morali obe strani, družine in Cerkev prilagoditi situaciji, če jo bomo hoteli preseči.

3.2 Pastoralna prizadevanja za mlade

Prišli smo do dela te naloge, kjer bom vključil še pastoralo in tako teorijo nadgradil s praktičnim vidikom. Obravnaval bom do sedanja pastoralna prizadevanja za

mlade, kjer bomo videli, kaj že obstaja. Nato sledi kratek vprašalnik mlade. Posledično bom predstavil nove načine dela z mladimi, ki še niso v uporabi in predstavil en način iz sklopa novih prizadevanj oznanjanja vere, to je film. Zaključno bom dodal še komentarje papežev, ki jih bom združil s praktičnim vidikom kateheze in z mojim vprašalnikom. Vse te vidike sem izbral, ker sem se skušal čimbolj držati resničnosti in prakse, kar se res uporablja in kar je do zdaj delovalo.

Že od začetkov je Cerkev poudarjala delo z mladimi in to prizadevanje in izkušnje so pripeljale do današnjih načinov delovanja, kot so skavti, mladinske skupine, dogodki, kot sta Stična mladih in obisk Taizeja. V delovanje za mlade in z mladimi so si prizadevali tudi papeži, tako je npr. Janez Pavel II. izredno veliko naredil za mlade, delal je z njimi in jih podpiral. Pokazal je, kako naj pristopimo do njih in začel poudarjati pravilni način delovanja. Cerkev ima več načinov dela z mladimi, kot so mladinske skupine, mladinski centri in še posebej verouk in oratorij. Nekateri so bolj primerni, drugi manj. Tudi danes je veliko pomanjkanje teh ustanov po župnijah, povprečna starost duhovnikov narašča in mnogo starejših ni več navajena zahtevnega dela z mladimi. Mladi duhovniki se večinoma lažje prilagajajo spremembam okolja in katehezi kot stari, ki po navadi vztrajajo pri lastnih pravilih. Novi načini verouka so drugačni od starih, bolj prilagodljivi in razgibani. Pogovor na način vprašanje – odgovor je zastarel, vključujejo se filmi, igre, plakati, ... „Nov verouk“ je dosti bolj zanimiv od starega, je pa zanj potrebna intenzivna priprava, ki ni vedno enostavna.

Mladinske skupine so eden od načinov dela z mladimi. V vedno več župnijah se ustanavljajo in uspešno delujejo. V njih se mladi srečujejo in družijo ter razglabljajo o verski tematiki. Kateheza v teh skupinah je prilagojena starosti udeležencev, zato se le ti veliko lažje poistovetijo s sporočilom, ki ga katehet poskuša posredovati. Vseeno ne poteka pogovor samo o verski tematiki, ampak tudi o aktualnih problemih in nasvetih za odraščanje. Tako mladi lažje razumejo, kaj se dogaja v svetu, hkrati pa jih usmerjamo tudi h kritičnosti sprejemanja informacij različnih medijev.

Najpomembnejše pri oznanjevanju vere mladim je, da so naši nameni in odnosi pristni, brez teh nas sploh ne bodo poslušali. Samo motivacija naj bo usmerjena njim v podporo, saj stojijo pred velikimi koraki v življenju: želijo si postati samostojni in neodvisni, imajo strah pred odgovornostjo, lahko so osamljeni, imajo slabo samopodobo

ali potrebo po veselju. Čaka jih odraslo življenje, na katero jih skoraj nihče ne navaja in v katerem so sprva zgubljeni, zato ne potrebujejo dodatnih problemov in omejitev.

»Mladi imajo vero, zato je potrebna njena transformacija v pravilno smer« (*Mladi v Cerкви in evharistija* 2008, 22). Pri njih ni samo pomembno, da hočemo z njimi delati in jih mammo radi, ampak morajo čutiti to ljubezen in sprejemanje. Ko bodo to začutili, bodo sami pokazali zanimanje in sprejeli drugačna mnenja. Zato je ta prostor dialoga z mladimi, kjer lahko oni vstopijo in jih ne silimo v nekaj, kar nočejo, izredno potreben. Ta prostor dialoga tudi omogoča, da mlade vključujemo v družbo z vseh strani in jim pomagamo postati bolj samostojni. Tako mladi sprejemajo nove stvari na njim primeren način in hitrost. Res, da bo mogoče dalj trajalo, ampak bo bolj učinkovito. Potrebno je le, da informacija naredi spremembo, saj že ta vodi k napredku, cilju, in ne hitrost napredovanja.

V trenutnem stanju je vidno, da se z mladimi dela na intenziven način. Ne samo, da se jim poskuša dati znanje, ki ga nimajo, ampak se to znanje, ki ga že imajo, usmeri v pravilno smer. »Mladi poznajo vrednote, ampak pot do vrednot je drugačna in lahko napačna« (*Mladi v Cerкви in evharistija* 2008, 11). Mladi vidijo težave odraslih in to reflektirajo nase, njihova kultura je popolnoma drugačna od naše in zato načini, ki se nam zdijo normalni, za njih niso. Njihovo duhovno iskanje je povečini le iskanje zdravilnih učinkov, npr. Theta healing, reiki. Potrebno jim je logično razložiti, zakaj je nekaj potrebno in zakaj se to dela na tak način. V obdobju racionalizma je logičnost bolj potrebna, kot kadarkoli prej. Z njo lahko odločilno prispevamo in dosežemo, kar želimo, le dobro mora biti preiščena. Ne nanašamo se le na neko slepo vero, ampak na trdna dejstva, ki vse podkrepijo in s tem utemeljijo naše stališče.

Do dejstva, da je vedno manj mladih v Cerkvah, ni prišlo samo zaradi drugačne vere, ampak tudi zaradi dejanske statistike vedno manjšega števila mladih. Družine imajo vedno manj otrok in zato se razmerje med mladimi in starimi vedno bolj nagiba v smer starih. Skupen vpliv majhnega števila mladih in sekularne družbe pripelje do efekta, ki ga vidimo danes. Mladih ni manj v Cerкви samo zaradi njihove vere, ampak tudi zaradi števila; ker jih ni. Muslimani imajo v povprečju več otrok, kot Evropejci, zato pri njih tega problema ni.

Primer mladinske kateheze je tudi papežev govor v Mladinskem evharističnem gibanju 8. avgusta 2015. Odgovoril je na konkretna življenjska vprašanja mladih s katerimi so imeli težave. Njegov način ni bil samo uraden in slepo naslonjen na Sveto pismo, odgovori so prišli iz srca in v njih se vidi, kakšen je odnos krščanstva do realnih problemov ljudi. Npr. odgovor, ki je bil meni zelo všeč in se me je dotaknil, je bil glede napetosti in konfliktov v družini. »Normalno je, da se v družini pojavljajo napetosti in konflikti, kajti edini kraj brez konfliktov je pokopališče. Vse te stvari se rešuje z dialogom in se jih da uspešno rešiti.« (Papež Frančišek 2015). Njegov pristop je direkten in odgovor je racionalno logičen, ne samo versko logičen. Takšen naj bi bil pravilen pristop do mladih, logičen in sočuten. Način, kako mi razumemo mlade, je ponavadi drugačen od načina, kako se razumejo sami. Zato je pomembno, da pogledamo obe strani in jih primerjamo, da najdemo pravo rešitev.

3.2.1 Kako mladi govorijo sami o sebi

Vprašalnik, ki sem ga uporabljal, je sestavljen na podlagi stika z vero v času odraščanja. Osebe so odgovarjale glede odnosa do vere v otroštvu in vključenosti v pop kulturo. Vključeno je bilo tudi vprašanje o sedanjem izražanju vere.

S tem sem hotel najti kakšen vidik glede vere, ki ga mogoče še nisem opazil in ki se drugim zdi pomemben. Cilji so bili spoznati povezavo med vero v odraščanju in sedanjo živo vero. Ostali cilji so bili najti povezavo med vero in pop kulturo ter morda izvedeti, kako mladim uspe združiti kulturo in vero. Vprašanih je bilo 6, od tega 3 ženske in 3 moški stari od 19 do - 21 let. Niso vsi kristjani in niso vsi redni obiskovalci bogoslužja. Njihove odgovore sem primerjal in rezultati so napisani spodaj.

Na prvo vprašanje: „Kakšen stik si imel/a z vero v otroštvu, od staršev, prijateljev, med vzgojo v času osnovne šole?“ jih je pet odgovorilo da so hodili k verouku, 1 je bil vzgajan doma. 2 sta aktivno sodelovala, ker eden je bil skavt in drugi pri Frančiškovih otrocih. Vpliv je pri vseh prišel večinoma od staršev. Pri 3, ki so hodili k verouku, so imeli velik vpliv prijatelji.

Naslednje vprašanje se je glasilo: „Kakšen je tvoj pogled na trenutno t. i. pop kulturo, v kateri živimo?“ Pri tem vprašanju so v ospredje postavili 3 stvari, te so: pri vseh dejanjih imamo na voljo ogromno število možnosti, novi načini religij, t. i. New

age in dekadenca družbe. Družbo so predstavili kot komercialno in nenaklonjeno posamezniku.

Na vprašanje: „V katero specifično družbeno skupino bi se uvrstil/a po tvojem načinu življenja?“ so se vsi opredelili kot kristjani, tudi če niso bili institucionalno vključeni v Cerkev. Poleg Krščanstva so vključili še druge skupine, vendar nobene niso postavljali v ospredje.

Predzadnje vprašanje se je glasilo: „Kakšen je vpliv pop kulture in potrošništva nate in tvoje odnose z drugimi?“ 2 sta odgovorila, da se je treba upogniti družbi in je težko izražati svoje mnenje, ki nasprotuje družbi. Vsekakor so vsi vključeni v družbo, eni manj, drugi več. Zanimiv odgovor zame se je glasil „Ljudje si preveč izmišljujejo, ne vedo, kaj bi in kaj ne bi“. Kar se mi zdi res in s čimer se strinjam, danes je ogromno stvari na voljo in v ponudbi se pogostokrat izgubimo.

Zadnje vprašanje se je glasilo: „Si veren/na in kakšen je tvoj odnos do organizirane oblike religije?“ 3 so redno hodili k maši, ostali 3 so bili osebno verni. Za njih je potrebno, da je religija institucionalizirana, ker če ni, se dogaja, kar se danes: new age in vse ostalo postane religija, resnica pa izgubi vrednost. Najbolj sem si zapomnil stavek: „Mislim, da sem veren, trudim se čim bolj biti veren“. V tem stavku sem videl bistvo vere, ponižnost, ki pokaže resnično pravi smisel vere.

V odgovorih iz mojega vprašalnika vidimo, da so osebe, ki imajo zdrav odnos do vere, tudi če ne hodijo k verskim obredom, vero dobile posredovano že v otroštvu. Preko nje, ki se je z odraščanjem razvijala in dopolnjevala, so uspeli zdravo sprejeti pop kulturo. Tako so si vero priredili lastnim potrebam in kulturo zdravo živijo, brez že prej omenjenega razvrata in egoizma.

Vera se najbolj popolno predaja naprej v skupnosti, kjer se jo razlaga in živi. Ni neka izolirana stvar, ki se jo preprosto razume, ampak je kompleksen skupnostni konstrukt.

Vsekakor so mi vprašanja odgovorila na vidik, kako se vera spreminja in kasneje odraža v živem okolju. Potrebno se je vedno ukvarjati z njo, ker le tako se lahko spreminja. Vera, ki se ne spreminja in ostaja otroška, izgubi čar za človeka, ki je intelektualno napreden, in ga ne zanima več. Zanimiv mi je bil tudi odgovor, ko je oseba rekla, da ne ve, če je verna in da poskuša biti in upa, da je. Redko kdo, ki sem ga srečal, je imel tako mnenje, lahko rečem, da skoraj nobeden. To stališče se mi zdi zelo krščansko in zelo skromno, da se poskušaš vedno znova truditi za vero.

Povezavo med vero in današnjo kulturo je bolj težko opisati. Vidimo, da se neskladnosti nahajajo v etiki in v sprejemanju človeka. Težko je odgovoriti, kaj točno je problem, ker družba postaja liberalna, vendar je vseeno v nekakšnem vidiku

konzervativna, kjer je vera obratno razumljena. Ne znam točno odgovoriti in za točen odgovor, bi morali naprej primerjati obe strani v smislu etike.

Za mojo diplomsko nalogo je pomemben razvoj vere v času mladosti. Od kod prihaja pozitiven vpliv in od kod negativen, da vem, na kaj se osredotočati in na čem se splača graditi. Vsekakor je pozitivno podpirati mlade v času odraščanja in jih ne preveč ovirati ali celo zatirati. Tudi način komunikacije z njimi mora potekati na njim prilagojen način, ker prihajajo vedno novi načini pogovorov, preko interneta in mobilnih telefonov.

4. Novi načini kateheze

Za mlade je v sodobnem času pomemben nov način komunikacije, kot sta film, spletna komunikacija. Preko te vedno več komunicirajo in na spletu preživijo vedno več časa. Tako se spletni vpliv vedno bolj veča in preoblikuje življenja mladih. Vsaka kultura ima svoje centre socializacije oz. vrednote in načine obnašanja. Okoli njih se vse vrti in oblikuje, tako zakoni kot morala in odnosi. Zato brez, da bi pogledali kulturo in jo razčlenili, ne moremo uspešno delovati v pastoralni. Pastoralna se mora prilagajati kulturi in ji v tem smislu slediti in ji ugajati. »V današnji kulturi je opazno, da se ljudje ne družijo več na načine, kot so se stoletja nazaj, pogovor ne poteka več na tržnici ali zunaj na cesti, temveč preko interneta, preko tehnologije. Sredstva za množično obveščanje so moderni areopag« (Arko 2014, 11). Internet in računalniki so zasedli naše življenje in večinsko preko njih lahko opravljamo naše naloge, kot so učenje, komunikacija, zabava itd.

Problem, ki prihaja z računalniki, je individualizem. Zapiranje posameznika v samega sebe. Ni rečeno, da se bo sedaj vsak zaprl, ampak je to s pomočjo računalnikov še bolj podprto. Tukaj vidimo na čem propade pastoralna, na ne oznanjanju, ker ne moremo oznanjati nekomu, ki ga ni. Zato je treba uvesti način, ki bi ljudem približal vrednote, ne samo vero. Bolj pomembne so življenjske vrednote, etika življenja. Le te bi posameznik z lahkoto sprejel, saj so ateistične in ne povzročajo nobenih večjih dolžnosti. Šele preko teh vrednot je potem možno oznanjati evangelij in ljudi učiti. Te vrednote so že povsod vključene v državnih zakonih in zato se nanj lahko naslanjamo, kot na skupne vrednote, ki se na koncu izgradijo v vero.

Danes imajo ljudje vrednote, ki so privzgojene, vendar v večinskem merilu te vrednote niso posredovane celostno. Naučili so jih le osnovnih etičnih načel, ki jih človek potrebuje, da lahko obstane v družbi, vendar pa so napredne etične vrednote, kot so dobrotelost in samopožrtvovanje bolj redko vidne. Ne rečem, da niso prisotne, določeni posamezniki jih izražajo in so zgled drugim, vendar ne večina. Množica se le

izogiba zla in ostane znotraj zakonskih državnih meril etike. Vpliv na te vrednote je dodal tudi liberalizem z individualizmom. Le ta škoduje ljudem in jih zapira v kroglico, kjer so izolirani od ostalih.

Nov način oznanjanja vrednot za individualizem mora potekati posamezno, doma. To naj ne bi bil krščanski način, ker bi potekal posamezno. S tem bi oznanjali vero in etiko, ampak za ceno odnosov. Ne bi mogli privzgojiti odnose, ki so še tako pomembni v verovanju. Zato domačega učenja vere, ni brez skupinskega učenja vere, saj se le v tem izraža duh skupnosti. Skupnosti se ne da naučiti, potrebno jo je doživeti. Mladi bi imeli na voljo literaturo in ko bi jo hoteli brati, bi jo enostavno dobili. Ta literatura naj bi temeljila na filmih. Filmi, ki razvedrijo vse starosti in so pogosto način preživljanja prostega časa. Te filme se da uporabiti za etično in versko vzgojo. Skozi njih bi sporočilo, dosti lažje razumeli in bi tudi, če jih tematika ne bi zanimala, vseeno preišljevali o njej ali se vsaj seznanili z njo.

5. Film kot oblika kateheze

Dan danes vedno več ljudi gleda filme, le te imajo vedno večji vpliv in se vedno znova razvijajo. Zato ne smemo zanemarjati vpliv tega medija, tudi če še ni veliko uporabljen. Cerkev sama, kot sem opazil, ta medij vedno več uporablja in tudi pri verouku popestri učenje. To poglavje bom namenil kratki predstavitvi kateheze s pomočjo filma in kako lahko preprost film vidimo v krščanski luči. To poglavje povzemam po (Arko 2014 112-120).

V pastoralni obstaja pet načel, ki jim moramo slediti, da bi bila uspešna. Kot prvo načelo bi izpostavil povezati sodobno kulturo in življenje, ker ne moramo oblikovati učenja, katerega verniki ne bodo razumeli. Prilagajanje na način izražanja je prva stvar na katero moramo paziti, brez tega sogovornik sporočila ne bo sprejel. Način posredovanja se od obdobja v obdobje spreminja, zato ga je potrebno vedno obnavljati. Drugo je spoznati pop kulturo, v kateri živijo mladi. Ta kultura je ključnega pomena, razumeti, kaj vse je v njej, in spoznati njena žarišča nam odpre možnosti delovanja in boljšega pristopa k mladimi. S tem, ko bomo vedeli, na kaj se osredotočajo in kaj je za njih pomembno, bomo imeli izhodiščno točko za začetek kateheze. Tretji izziv je mlade sistematično pritegniti k verski vzgoji, ne moremo nekaj narediti in nekaj ne. Moramo se držati načrta in pri njem vztrajati. Boljše je biti brez pastore, kot pa s slabo pastoralo. Četrto načelo je film uporabiti za učenje, o čemer sem že govoril.

Gre za nov način kateheze, ki motivira mlade in ni konvencionalen. Vedno bolj opažam, da se uporablja filme pri verouku, duhovnih vajah, mladinskih skupinah, to pomeni, da gremo s časom naprej in delujemo v pravi smeri. Film je medij, ki ga mladi razumejo, ker z njim odraščajo in jim je dosti lažje s pomočjo le tega razumevati stvari. Peto načelo je spodbujati kritično presojanje mladih. »Ni samo pomembno, da oznanjamo vero, ampak da mlade učimo za življenje in jih pripravimo na izzive« (Arko 2014, 13). Kritično mišljenje jim ne koristi le v verskem smislu, ampak tudi kasneje v življenju. Kritično spraševanje kateheta pomaga pri razumevanju vere in pokaže trdne temelje, na katerih Cerkev stoji.

Filmi nas za splošno zabavajo in izredno pritegnejo pozornost. Vživimo se vanje, v fantazijski svet in v zvezi z njim doživljamo različne občutke. Na filme smo

zelo emocionalno navezani, sploh današnja mladina, ki so ji filmi skozi odraščanje nadomestili pravljice in zgodbe. Takšen odnos, kot ga je starejša generacija imela s knjigami, takšnega ima mladina danes s filmi. Niso samo neka umetnost, ampak so za njih del njihovega sveta. Vedno več imamo kultov v Ameriki, ki se naslanjajo na filmsko tematiko, tako npr. poznamo Star wars kult. Klub, ki veruje na podlagi osnov razloženih v teh filmih. Omembe vredno je tudi, da pridobiva vedno več pristašev.

Za pravilno razumevanje filma, je potrebno film gledati celostno. Potrebna je predpriprava na film, da ga ne razumemo napačno, nato gledanje in refleksija, da pojasnimo vse vidike in razjasnimo vse napake v razumevanju. Taka refleksija lahko izgleda, kot izpraševanje idealov, ki se pojavljajo v moji družbi kakšen je pogled na stvari v le ti družbi v primerjavi s filmom.

Film, ki ga bom povzel po Arku (2014, 112) je »Lego movie«, ki je bolj osredotočen na mlajše. V njem lahko vidimo vidike, ki se jih da razložiti in uporabiti v katezezi in to so:

- podrejanje družbenim normam,
- manipulacija,
- nekritično sprejemanje vsega,
- mojster graditelj v vlogi Boga,
- ugajanje drugim, da bi bili sprejeti v družbi.

Vsako alinejo posebej lahko vzamemo za diskusijo in jo predelamo, ter z njo popestrimo klasičen verouk. Seveda obstajajo še drugi načini, mogoče celo boljši, vendar predlagam le primer, kaj se lahko naredi, da se razgiba učenje vere med mladimi. Poudarki, ki sem jih navedel so vezani na krščanstvo in razlagajo krščansko miselnost na enostaven način. Npr. mojster graditelj v podobi Boga lahko ponazori, kako Bog deluje in kako si ga lahko predstavljamo, kako sodeluje v svetu. Nekritično mišljenje je primer, kaj se zgodi, ko slepo sledimo ljudem in ne mislimo z lastno glavo.

Vse teme bi bolj težko predelali s filmi, zato je potreben tudi klasičen način učenja, vseeno pa lahko s filmi določene teme popestrimo in jih naredimo bolj zanimive. Tako ne samo, da bo mladina bolj pozorno poslušala, ampak si bodo tudi več zapomnili in bodo to znanje uporabili ponovno. Ko jih enkrat naučimo, na kaj je treba biti pozoren pri filmih in kako si razlagati stvari, bodo te stvari opazili in obnovili

vsakič, ko bodo gledali kakšen film. Krščansko tematiko se da videti marsikje, vendar jo je potrebno najprej nekomu pokazati in ga naučiti, kaj naj išče, zatem jo bo lahko vedno znova videl.

6. Povezovanje intervjujev, papeževih govorov in prakse.

Nazadnje lahko povežemo in povzamemo skupaj vse, o čemer smo govorili glede mladih. Njihova mnenja, papeževi govori in kratek pogled na pastoralo. Mladi cenijo, če jih osebe nagovarjajo osebno oz. odgovarjajo na njihove konkretne probleme. Tako sta papeža Janez Pavel II. in sedanji papež Frančišek na svetovnem dnevu mladih z govori nagovorila in se dotaknila mladine.

Janez Pavel II. je ustanovil svetovni dan mladih leta 1986 in je znan po govorih po celem svetu, tako npr. v New Yorku, kjer je nagovoril mlade. Kar je zanimivo, je njegovo delovanje za mlade, še preden je postal papež, torej kot škof Wojtyła je mlade peljal na pohode v gore in na kajakaštvo. Imel je osebni stik z mladimi in ta stik je ostal tudi po papeški izvolitvi. Naredil je ogromno in pokazal način delovanja za mlade.

Papež Frančišek nadaljuje njegov način in na Svetovnem dnevu mladih nagovarja konkretne probleme in mladim razloži, naj iščejo popolnost in svoje poslanstvo v svetu. Govoril je tudi o zgodnji upokojitvi mladih, ko se jim pri 20-ih letih ne da nič in so zdolgočaseni in brez volje. Sklicala je sinodo mladih, ki se bo sestala 2018 in obravnavala pastoralni stik z mladimi in definirala kulturo, v kateri živijo. Glavni problemi so, po njihovem mnenju, hitro spreminjajoča kultura, novi načini mišljenja in tehnologija med mladimi, ki spremeni način stikov z njimi.

Tako tudi opisuje v začetnem dokumentu za sinodo mladih, ki bo potekala naslednje leto, da se kultura neverjetno hitro spreminja in na tak način težko razumemo mlade, zato moramo poskušati dojeti njihov način življenja in spoznati njihovo kulturo. Kajti način, kako smo mi odraščali, se že razlikuje od njihovega, zato ne moremo gledati na lastne izkušnje, ampak se moramo poistovetiti z mladimi in jim tako pomagati.

Tako tudi papež na dnevu mladih govori, naj mladi ne pozabijo svoje preteklosti in naj združijo svoje sposobnosti z Jezusom, da bodo še več zmožni. Naj v njihovih težavah najdejo rešitev s pomočjo Jezusa, ki lahko ozdravi vse rane. Papež tako govori na zelo osebni način in govori mladim, kako naj odraščajo, da bodo postali zgled naslednji generaciji in bodo še bolj veseli v življenju.

Tudi ko gledamo statistiko, vidimo, da mladi ogromno časa preživijo za računalnikom ali z mobitelom. »Prenosni telefoni predstavljajo nov način povezovanja, 70% mladih jih uporablja za druženje in prosti čas« (Bajzek 2008, 289). Med mladimi je vedno več tehnologije in tudi intervjuvane osebe se niso izključevale iz kulture in tehnološkega napredka. Vedno večji vpliv med mladimi ima internet in na podlagi tega se kultura spreminja. Tako tudi, ko nekdo reče, da se otrok ne druží z drugimi in je cele dneve na računalniku, to ne pomeni, da je osamljen. »Mladi se z računalnikom ne zapirajo v samoto, ampak se odpirajo drugim preko interneta« (Bajzek 2008, 299). Vedno več je programov za komunikacijo preko spleta in vedno lažje se komunicira na takšen način.

Zato je toliko bolj pomembno, da v takšnih okoliščinah Cerkev ohranja osebni stik. Ne bom rekel, da je komunikacija preko interneta slaba, ker veliko pripomore k ohranjanju stikov na daljavo, ampak na takem nivoju ostajajo tudi bližnji stiki. Udeleženci na Svetovnem dnevu mladih so govorili, da jim ta osebni stik in obdanost z isto generacijo veliko pomeni in se ga zato udeležujejo.

Velikokrat sem se osebno udeleževal mladinskih katehez, kot so Stična mladih, pogovori o Svetem pismu in mladinske skupine. Točno mladinske skupine po mojem mnenju odražajo pravi odnos v krščanstvu. Pomembno je, da udeleženci pridejo na skupno lokacijo in se družijo osebno, ne preko spleta. V skupinah razglabljajo o verskih težavah in skupaj najdejo rešitev.

Sklep

V uvodu diplomske naloge sem nakazal problem, ki sem ga obravnaval skozi celotno besedilo. Vidimo, da postmoderna družba v marsikaterem vidiku odstopa od prejšnjih družb. Vzgoja je dosti bolj popustljiva in ljudje so veliko bolj egocentrični. Moralne vrednote so prisotne in toleranca je dosti večja kot skozi zgodovino, vendar je zaradi tega tudi dosti več razvrata in razno raznih duhovnih idealov. New age se prepleta z našo kulturo in počasi se izgublja meja med kulturo in vero. Vedno več je yoga učenj, reiki zdravljenj, bioenergetikov in še mnogo drugih stvari. Gibanja, ki so bila skozi zgodovino zatrta, so sedaj tolerirana in zaščiteni. Vse to vpliva na mišljenje ljudi in podpira liberalizem tudi v duhovnem smislu. Vsak si izbere, kar je njemu najbližje, in preko tega krepi svoje veselje. To liberalno verovanje vpliva tudi na krščanstvo. Saj je vedno več stvari pod vprašanjem, vse se mora logično utemeljiti in ustrezati posamezniku.

Mladina, ki je bila vzgoja na permisivni način, ni tako potrpežljiva in utrjena, kot njeni predhodniki. Ravnanje z njimi mora biti bolj razgibano, zanimivo in manj intenzivnejše. Že zdaj se pozna pri verouku, da ni v uporabi le način vprašanje - odgovor, ampak tudi drugi načini, kot so diskusije, igre, plakati. S poboljšanjem in naslanjanjem na nove načine bomo dosegli še več, tako lahko že vidimo, da te načini delujejo in se jih da še izboljšati. Vedno znova je treba premisliti v kakšno smer gre kultura in Cerkev prilagajati tem spremembam.

Tako tudi v mladinskih skupinah s pogovorom o aktualnih temah, skozi katere lahko razlagamo krščanstvo, pomagamo mladim razumeti praktično vero v življenju in ne samo suhoparno teorijo.

Cerkveno prilagajanje je vedno aktualno in se nikoli ne konča. Vedno znova bo treba spreminjati poudarke in gledati, kako lahko katehezo še izboljšamo, le tako bo vera vedno prisotna v družbi.

Povzetek

V diplomski nalogi sem obravnaval problem postmoderne kulture. Kulturo sem definirjal in opredelil njen položaj z vidika vere. Individualizem in liberalizem, prepletata življenje vse mladine in preko teh miselnih tokov se spreminjajo vrednote in toleranca do drugih idej. V drugem delu diplomske naloge sem opisal delo z mladimi in določene izboljšave pastorage. Opisal sem problem vere med mladino ter razložil ozadje, v katerem mladi živijo. Praktični del naloge predstavljajo analiza intervjujev z mladimi, lastni primeri izboljšanja pastorage in papeževi govori kot primer dela z mladimi.

Ključne besede: sekularizacija, nova kateheza, delo z mladino, postmoderna, kultura individualizma, papež Frančišek, papež Janez Pavel II.

Abstract

In this thesis I summarized the problem of postmodern culture. I define culture and define its position in the aspect of religion. Individualism and liberalism, which prevail in all the young peoples lives and through these thought streams change values and tolerance towards other ideas. In the second part of the thesis I described the work with young people and certain pastoral improvements. I described the problem of faith among young people and the background in which they live. In the practical part of my thesis I included interviews, my own example of the pastoral improvement and several papal speeches as an example of working with young people.

Key words: secularization, new catechesis, youth work, postmodern, cultural individualism, Pope Francis, Pope John Paul II.

Reference:

Arko, Andraž. 2014. *Filmski izziv*. Ljubljana: Družina.

Papež Frančišek. 2016. *Radost ljubezni*. Ljubljana: Družina.

Bahovec, Igor. 2005. *Skupnosti: teorije, oblike, pomeni*. Ljubljana: Sophia.

Bahovec, Igor. 2009. *Postmoderna kultura in duhovnost: religioznost med new agem in krščanstvom*. Ljubljana: Inštitut za razvojne in strateške analize.

Bajzek, Jože. Renata Bajzek, Karel Bedernjak, Andreja Červek, Janez Sraka, Marija Sraka, Špela Strniša Tušek. *Odiseja mladih*. 2008. Radovljica: Didakta.

Ban, Tina. 2008. *Novodobniška duhovnost : od zgodovinskih izvorov do sodobne podobe*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Diop, Magat. 2015. Pope Francis' Dialogue and Address With Eucharistic Youth Movement. <https://zenit.org/articles/pope-francis-dialogue-and-address-with-eucharistic-youth-movement/> (pridobljeno 7.3.2016)

Eliot, Stearns Thomas. 1999. *Kršćanstvo in kultura*. Ljubljana: Družina.

Gallagher, Michael Paul. 2003. *Spopad simbolov: Uvod v vero in kulturo*. Ljubljana: Družina.

Koncilski odloki. 2004. Ljubljana: Družina.

Trampte, Damjana HMP. 2008. Janez Pavel II. in mladi. V: Horvat, Martin (ur.) *Mladi v Cerkvi. Evharistija. gradivo za župnijske pastoralne svete*, str. 14-17. Ljubljana: Družina.

Ocvirk, K. Drago. 2011. *Ozemljena Nebesa; zakoreninjenost religij v kultrni in družbi*. Ljubljana: Teološka fakulteta.

Pridite in pogledajte. 2012., Ljubljana: Društvo Mohorjeva družba

Ratzinger, Joseph. 2006. *Novi posegi Duha: gibanja v Cerkvi*. Ljubljana: Novi svet.

Rode, Franc. 2009. *Vera in kultura v Evropi*. Celje: Celjska Mohorjeva družba

Škofijski zbor. 2002. *Načrt mladinske pastorale*. Maribor: pastoralna služba.

Trstenjak, Anton. 1975. *Kršćanstvo in kultura*. Celovec: Družba sv. Mohorja.

San Martin, Ines. 2016. *Next Synod of Bishops to focus on youth and vocations*.
<https://cruxnow.com/vatican/2016/10/06/next-synod-bishops-focus-youth-vocations/>
(pridobljeno 18.3.2017)

Synod of Bishops. XV Ordinary General Assembly. 2017. *Young People, the Faith and Vocational Discernment. Preparatory document*.
http://www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20170113_documento-preparatorio-xv_en.html (pridobljeno 20. 4. 2017)

Sherwood, Harriot. 2016. *Pope Francis tells the young: don't ruin your lives looking for thrills*.
<https://www.theguardian.com/world/2016/jul/28/pope-francis-tells-the-young-dont-ruin-your-lives-looking-for-thrills> (pridobljeno 18.3.2017)

Ghezzi, Bert. 2017. *Pope John Paul II and Young People*.
<http://www.loyolapress.com/our-catholic-faith/scripture-and-tradition/church-leadership/pope-john-paul-ii-and-young-people> (pridobljeno 18.3.2017)

Gernuzio, Salvatore. 2017. *Don't be fooled by social media and reality shows: they distort reality*.
<http://www.lastampa.it/2017/03/22/vaticaninsider/eng/the-vatican/dont->

be-fooled-by-social-media-and-reality-shows-they-distort-reality-
eqzvt2tUPeDsjc1ZTSTbWL/pagina.html (pridobljeno 23.4.2017)

Prepisi intervjujev z odgovori

Vsi vprašani so bili približno iste starosti od 18-22 let. Vsi so bili študentje, ki so občasno delali. Razlikovali so se le po spolu in kraju bivanja, kar bom pri vsakem posebej omenil.

1. Oseba (Ženska, podeželje)

1. Kakšno versko vzgojo si imel/a v otroštvu? So imel/a verne starše in verno okolje ter si bil/a mogoče v kakšni verski skupini?

Vpliv v času osnovne šole je prišel bolj od starih staršev, kasneje še od staršev. Naredila sem 9 let verouka in birmo na koncu. Prijatelji so vplivali name in okolje, sploh vas je versko usmerjena in so me motivirali za cerkvene zadeve. Skupaj s prijatelji smo hodili k verouku in se družili po njem.

2. Kakšno je tvoje mnenje glede pop/potrošniške kulture, trenutne kulture v kateri živimo?

Zame je to komerciala. Po mojem mnenju neki more bit, samo preveč je škodljivo, določene stvari kot so žurke in muske morejo bit za zabavo.

3. Kakšen način življenja imaš?Bi se uvrstil/a v kakšno posebno skupnjo, glede športa, glasbe, športa?

Kristjan. Fitness.

4. Kakšen je vpliv pop kulture in potrošništva na te in tvoje odnose z drugimi?

Moraš se vključiti v družbo, dosti lažje je kot nekaj svojega delati.

5. Si veren/na in kakšen je tvoj odnos do organizirane oblike religije?

Sem verna. Ne hodim k maši.

2. Oseba (Moški, podeželje)

1. Oba starša in stari starši so bili verni in so vplivali name. Opravil sem 9 let verouka, med tem časom sem tudi veliko deloval v cerkvi in pomagal pri mašah kot ministrant. Praznovali smo vse praznike in vsako nedeljo smo hodili k maši. Bil sem tudi skavt, ko sem hodil na škofijsko in tam sem imel tudi verne prijatelje.

2. Ljudje si preveč zmišljujejo, Ne vejo kaj bi in kaj ne bi. Preveč je na razpolago in vsak si vzame kar hoče in kar naprej nekaj novega hoče.

3. Kristjan, nisem član nobene specifične skupine. Vse me zanima po malem in vse rad sprobavam.

4. Predvsem mediji vplivajo, zato se je potrebno sam angažirati

5. Potrebno je, da je religija organizirana. Vseeno je potrebno grajenje na osebni veri v skupnosti.

3. Oseba (moški, mesto)

1. Družina je bila verna in opravi sem vseh 9 let verouka. Opravi sem vse zakramente. Bil sem na škofijski in tudi pri skavtih sem še vedno.
2. Precej sebičnosti, razvrata in malo dobrega. Ljudje imajo vedno več opcij ampak izberejo napačno, enostavno in gledajo samo še na užitek.
3. Nism vegan. Bolj rock skupina, ki jih veliko poslušam. Katolik.
4. Fajn se je lepo oblečt, vpliva name, ker je povsod in težko se je ne vpletati v pop kulturo.
5. Katolik. Redno pri maši. Religija mora biti organizirana in zasebna.

4. Oseba (moški, podeželje)

1. Vzgojen sem bil v verni družini, s starši smo vedno hodili k maši in opravi sem vseh 9 let verouka. Celoten razred je hodil k verouku, vendar niso veliko vplivali name.
2. Družba se razvija s časom. Zelo veliko negativnih stvari je v potrošništvu in ljudje slepo sledijo vsem kar jim drugi rečejo.
3. Katoličan. Nisem fanatik, zmerni vernik. Roker. Nogomet.
4. Velik vpliv na moje odnose. Težko se upiraš družbi in po mojem mnenju preveč   zapravljamo za nepotrebne stvari.
5. Institucija je potrebna. Vera in religija zame ni isto. Izboljšujeta ena drugo.

5. Oseba (ženska, mesto)

1. Vpliv name je prišel od staršev in nisem hodila k verouku. Starše so me poučevali doma namesto verouka. Tudi prijatelji niso dosti vplivali name.
2. Povečal se je ateizem in new age religije. Vse je lahko religija in zato Bog izgubi pomen. Karkoli se kdo spomne lahko postane Bog in tako resnica nima več takega pomena.
3. Vegetarijanka. Kristjan. New age religije.
4. Svet se je skomercializiral, ne oziramo se na svet, se obadamo sami s sabo.
5. Rada grem v Cerkev ampak ne k maši. Ukvarjam se z yoga.

6. Oseba (ženska, podeželje)

1. Opravi sem 9 let veouka, starši in stari starši so me motivirali za to. Bil sem tudi pri Frančiškovich otrocih in prijatelji so imeli zelo velik vpliv name.
2. Vse se spreminja zelo hitro. Ni vse hudo na slabšem, ampak kvaliteta pada. Vse gre počasi ampak sigurno v razvrat.
3. Rad se ukvarjam z glasbo, versko obarvano. Mladinski pevski zbor.
4. Zelo negativno. Ne podpiram izrabljanja ljudi.

5. Sem veren. Mislim da sem veren, Poskušam vedno bolj iskat. Potrebno je, da je skupnost.